

Industrial Accelerator Act (IAA)

Tästä on kyse

EU-komission ehdotus julkaistiin 4.3.2026. Tavoitteena on vahvistaa EU:n teollista perustaa, kasvattaa eurooppalaista alkuperää olevien ja vähähiilisten tuotteiden tuotantoa ja edelläkävijämarkkinoiden luomista, keskittyen erityisesti energiantensiivisiin teollisuudenaloihin. IAA:n tavoite on nostaa teollisuuden tuotannon osuus EU:n BKT:stä 20 prosenttiin vuoteen 2035 mennessä. IAA sisältää toimia, joilla:

- Vauhditetaan lupaprosesseja, ml. energiantensiivisen teollisuuden vähähiilistämishankkeet
- Luodaan kysyntää vähähiilille eurooppalaisille tuotteille asettamalla alkuperä- ja vähähiilisyysääntöjä julkisille hankinnoille tietyillä sektoreilla
- Asetetaan ehtoja ulkomaisille suorille investoinneille strategisille aloille
- Veloitetaan jäsenmaita perustamaan "teollisuuden nopean kehittämisen alueita"

Kemianteollisuus on IAA:n piirissä, mutta kemianteollisuuden tuotteille ei ole komission esityksessä asetettu suoria yksityiskohtaisempia vaatimuksia esimerkiksi EU- alkuperästä tai vähähiilisyydestä. IAA sisältää kuitenkin suoria viittauksia kemianteollisuuden tuotepiheestä esimerkiksi akkusektorille muun muassa sähköajoneuvoja, kriittisiä raaka-aineita sekä suoria ulkomaisia investointeja koskevien kirjausten kautta. IAA avaa myös oven myöhemmin annettaville delegoiduille säädöksille kemianteollisuudelle. IAA sisältää esimerkiksi "kestävien hiilen lähteiden" määritelmän, joka on mahdollista linkittää kemianteollisuuden tuotteiden vaatimuksiin edelläkävijämarkkinoiden luomiseksi. Kemianteollisuuden erityiskysymyksiä käsitellään myös IAA:n kanssa rinnakkaisessa *Critical Chemicals Alliance* -prosessissa.

Kemianteollisuuden tavoite

Kemianteollisuus ry:n tavoite on kestäviin hiilen kiertoihin perustuvien tuotteiden edelläkävijämarkkinoiden luominen sekä resilientin, vakaan ja investointeihin kannustavan toimintaympäristön turvaaminen. Kemianteollisuus pitää tärkeänä toimia, joilla huolehditaan teollisuuden kilpailukyvystä ja mahdollistetaan investointeja edistään teollisuuden puhdasta siirtymää, lisätään kysyntää eurooppalaisille vähähiilille tuotteille ja teknologioille sekä vähennetään riippuvuuksia ja parannetaan resilienssiä.

Kemianteollisuus ry pitää komission ehdotusta tervetulleena avauksena ja tavoitteita vahvistaa teollista tuotantoa Euroopassa kannatettavina. Kemianteollisuus pitää tärkeänä, että ehdotus edistää sisämarkkinoiden toimivuutta, ja että jatkokäsittelyssä kiinnitetään huomiota myös toimijoille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan. Toimenpiteiden suunnittelussa on huomioitava alan globaali toimintaympäristö ja investointeihin vaadittavat ulkomaiset sijoitukset sekä jo olemassa olevan sääntelyn luomat rajaukset ja ristiriitaisuudet unohtamatta panostuksia infrastruktuuriin, kuten riittäviin sähköverkkoihin ja sähkön saatavuuteen kilpailukykyiseen hintaan.

Kemianteollisuudella on seuraavia yksityiskohtaisempia näkemyksiä:

Lupamenettelyiden sujuvoittaminen ja kansalliset yhteyspisteet

Luvituksen sujuvoittaminen ja prosessien ennakoitavuus, lupaehtojen realistisuus sekä raportointivelvoitteiden keventäminen on keskeistä. Sääntelyn ja lupamenettelyiden sujuvoittamisen tulee merkitä konkreettisia parannuksia toiminnanharjoittajille. Sujuvien lupamenettelyjen merkitys osana houkuttelevaa investointiympäristöä on tunnistettava ja päällekkäistä ja ristiriitaista lainsäädäntöä vältettävä. Kemianteollisuus ry pitää tärkeänä, että IAA:n lupamenettelyiden sujuvoittamisartikloja edelleen tarkastellaan ja näiden artiklojen ymmärrystä selkeytetään yhdessä

sidosryhmien kanssa varmistaen, että hyvän tavoitteen edistämiseksi ei luoda päällekkäistä tai ristiriitaista sääntelyä ja että lupamenettelyt selkeytyvät ja sujuvoituvat konkreettisesti.

Teollisuuden nopean kehittämisen alueet

Kemianteollisuus ry kannattaa teollisuuden nopean kehittämisen alueiden kartoittamista ja niiden ennako- ja yhteisluvitusta mahdollisuuksien mukaan. Tämä helpottaisi ja nopeuttaisi alueiden käyttöönottoa ja toiminnan käynnistämistä. Kemianteollisuuden näkökulmasta oleellista on saada teollisuuden nopean kehittämisen alueet käsittämään olemassa olevat teollisuuspuistomme sekä teollisuuden ”vähähiilistämishankkeet” käsittämään teollisuuden siirtymän kokonaisuuden, mukaan lukien ns. ”retrofiting” eli uusien tekniikoiden ja toimintatapojen integroimisen osaksi olemassa olevaa toimintaa.

Ehdot ulkomaisille suorille investoinneille

Suoria ulkomaisia investointeja koskevat kirjaukset sisältävät useita ongelmallisia kohtia, jotka Kemianteollisuus ry:n näkemyksen mukaan haittaavat ulkomaisten investointien saamista Eurooppaan. Suoria ulkomaisia investointeja koskevat kohdat (esim. vaatimus yli 50 % EU-rahoituksesta ja EU-kansalaisista työvoimassa sekä muut työntekijöitä koskevat vaatimukset) tulisi poistaa kokonaan IAA:sta. Tässä muodossa IAA ei lisää investointihalukkuutta Eurooppaan, vaan estää suunniteltujen ja tulevien hankkeiden toteutumisen. Tällä olisi iso vaikutus esimerkiksi kokonaisen akkuarvoketjun rakentamiselle Suomeen.

Edelläkävijämarkkinat

Kemianteollisuus pitää tärkeänä IAA:n tavoitetta edistää kestävien tuotteiden kysyntää ja markkinoiden kehittymistä sekä näiden EU-alkuperän vahvistamista. Vaikka IAA ei komission esittämässä muodossa aseta suoria velvoitteita kemianteollisuudelle, sisältää se mahdollisuudet tähän jatkossa. Ison kuvan ja tavoitteen tulee siksikin olla IAA:ssa ehdottoman selkeä: edelläkävijämarkkinat ja kysyntä kemianteollisuuden kestäville tuotteille on saatava luotua ja toimimaan. Innovaatiot, kestävyys, kiertotalous ja resilienssi ovat keskeisessä roolissa edelläkävijämarkkinoiden kehittämisessä. Näkemyksemme mukaan kaikkia vaihtoehtoisia kestäviä hiilen lähteitä tulee suosia neitseellisen fossiilisen raaka-aineen sijaan. Lisäksi lainsäädännön tulee tukea vähäpäästöisiä tuotantoprosesseja. Erilaisten ohjaus- ja kannustinmekanismien tarkastelu on tässä yhteydessä keskeistä, ja IAA tarjoaa tähän hyvän mahdollisuuden. Seuraavia toimenpiteitä ja kannustimia tulee erityisesti tarkastella myös osana IAA:n mahdollisia jatkotoimenpiteitä:

- Sitovat tavoitteet ja velvoitteet, jotka koskevat jäsenvaltioita, EU-tasoa ja/tai yrityksiä
- Tuote- tai tuoteryhmäkohtaiset sekoitevelvoitteet sekä materiaalien käyttöä koskevat velvoitteet, joilla edistetään vaihtoehtoisten raaka-aineiden käyttöönottoa
- Taloudelliset tukimekanismit, kuten tuotantoon tai käyttöön sidotut tuet (esim. euroa/tonni vaihtoehtoista raaka-ainetta)
- Verokannustimet, kuten alhaisemmat verokannat tai muut verohelpotukset vaihtoehtoisille tuotteille

Kemianteollisuus katsoo, että IAA:n vähähiilisyys- ja EU:n alkuperätavoitteet ovat toimiva lähtökohta edelläkävijämarkkinoiden kehittämiseksi. Tavoitteet on järkevä asettaa lopputuotetasolle, ja valituille sektoreille tulisi lähtökohtaisesti olla sekä EU-alkuperä- että vähähiilisyysvaatimus, ei vain joko tai. EU-alkuperäisyyden määrittelyssä tulee huomioida toimitusketjujen ja raaka-aineiden globaali ulottuvuus ja pitää huoli eurooppalaisten toimijoiden kilpailukykyä. Vähähiilisyysvaatimuksen määrittely tulee perustua elinkaariajatteluun ja huomioida vaihtoehtoiset materiaaliyhdyt. Määrittely tulee tehdä niin, että se ei luo hallinnollista taakkaa tai lisäraportointia toiminnanharjoittajille. Määrittely ei saa olla päällekkäinen tai ristiriitainen jo olemassa olevan lainsäädännön tai standardoinnin kanssa. Tästä

syystä määrittelyssä tulee hyödyntää esimerkiksi kansainvälisiä standardeja tuotteiden hiilijalanjäljen laskennasta, kuten ISO 14067. Kemianteollisuus kannattaa IAA:n soveltamisalan laajentamista kattamaan myös muovit ja lannoitteet. Tämä loisi jo ensi vaiheessa suuremman linkin kemianteollisuuteen sekä lisäisi omavaraisuuden edistämistä ja vahvistaisi IAA:n potentiaalia.

Raaka-aineet

Komission esityksessä on artiklassa 16 määritelty ”kestävät hiilen lähteet”, jota Kemianteollisuus pitää hyvänä ja alalle tärkeänä määritelmänä. Määritelmään sisältyy kestävä biomassa, jäteperäinen hiili ja synteettiset hiilen lähteet. Kemianteollisuuden mielestä tähän määritelmään voisi viitata myös muualla lainsäädännössä, kun puhutaan kannusteista haluttuihin puhtaisiin hiilipohjaisiin raaka-aineisiin ja tuotteisiin. Kemianteollisuus ry:stä on tärkeää, että määritelmä säilyy IAA:ssa nykyisessä muodossa, ja että vaihtoehtoja ei aleta heikentää.

IAA:n rooli puhtaiden raaka-aineiden edistäjänä on epäselvä, sillä valtaosa mahdollisista edistämiskeinoista on jätetty tulevien delegoitujen säädösten varaan. Kemianteollisuudesta ei ole optimaalista mutta hyväksyttävää, että tarkemmat kohdistamiset on jätetty delegoitujen säädösten varaan. Kemianteollisuudesta esitykseen tulee kuitenkin lisätä vaatimus, että komissio valmistelee delegoidun säädöksen sisällön yhteistyössä sitä koskevan toimialan kanssa tiettyyn määraikaan mennessä.

Artikla 16

Komission ehdotuksen artikla 16 on suoraan kohdistettu kemianteollisuuden tuotteille, minkä takia se tulee olemaan keskeinen jatkokäsittelyn aihe Kemianteollisuus ry:lle. Kemianteollisuus ry pitää artiklaa 16 erittäin tärkeänä avauksena ja mahdollisuutena edistää Suomen bio- ja kiertotalouspyrkimyksiä sekä kilpailukykyä. Kemianteollisuus ry suhtautuu positiivisesti artiklan 16 esittämiin kysyntäpuolen toimiin kestävän hiilen käytölle kemikaaleissa ja kemianteollisuuden tuotteissa. Komission ehdotuksen konkretiaa ja kunnianhimon tasoa voi artiklan 16 osalta nostaa esimerkiksi pyrkimällä sitoviin aikatauluihin kysyntäpuolen toimenpiteiden ja/tai muiden vaatimusten käyttöönotolle. Näin vähennetään odotteluajan mahdollista epävarmuutta ja voidaan luoda edelläkävijämarkkinat kestävän hiilen käytölle kemikaaleissa ja tuotteissa jo tässä vaiheessa, samalla tavalla kuin teräksen, alumiinin sekä betonin ja laastin osalta on jo ehdotettu. Kemianteollisuus katsoo, että komission tulee tuottaa etenemissuunnitelma tai tiekartta kestäville hiilen kierroille kemianteollisuudessa esimerkiksi viimeistään 12 kuukauden kuluessa IAA:n voimaantulosta ja ensimmäiset kysyntäpuolen toimenpiteet viimeistään 18 kuukauden kuluessa voimaantulosta.

Tilanne ja aikataulu

Komissio julkaisi IAA:n 4.3.2026. Euroopan parlamentissa aloitteen käsittely on jaettu kolmelle päävastuuvaiokunnalle: ITRE, INTA, ja IMCO. Neuvostossa kilpailukykyneuvosto vastaa valmistelusta. Eurooppa-neuvosto on pyytänyt saamaan neuvottelut käytyä vuoden 2026 aikana.

Näihin vaikutamme:

- 1) Suomen viranomaiset ja poliitikot (EU-neuvoston kanta)
- 2) EU:n parlamentti
- 3) Cefic ja muut sidosryhmät, joilla vastaavat intressit
- 4) Vientiliitto yhteistyö

Lisätiedot ja materiaalit

Katarina Dahlman
Johtava asiantuntija
Kemianteollisuus ry